

Farský list

Gréckokatolíckej Farnosti svätého archanjela Michala v Lomnom

ročník: IX.

14. september 2025

číslo: 37

365 dní s pátrom Piom

24. október:

Zmocňujú sa ma aj vrúcne túžby dokonale slúžiť Bohu. V takýchto chvíľach niet utrpenia, ktoré by moja duša neznášala s radosťou. Aj tieto veci sa mi stávajú bez toho, aby som o nich premýšľal, prichádzajú ako blesk z jasného neba. Moja duša nedokáže pochopiť, skadiaľ sa berie nesmierna odvaha, ktorú zrazu pociťuje. Tieto túžby vnútorne spaľujú moju dušu, pretože ožiarená oslnivým svetlom, ktorým ju zalieva Boh, chápe, že sama od seba mu nijakým činom nedokáže slúžiť tak, ako by si to priała. Tieto výnimočné okamihy sa končia tým, že Boh úplne zaplaví moju dušu svojimi potešeniami.

(List z 1. novembra 1913 adresovaný P. Benedettovi da San Marco in Lamis - Korešpondencia, zv. I, s. 420)

25. október:

Zvyčajne je pre mňa veľmi ťažké stretávať sa s ľuďmi, okrem tých, s ktorými sa zhováram o Bohu a nesmiernej hodnote duše. Práve preto veľmi milujem samotu. Veľmi často zažívam veľké muky pri uspokojovaní základných životných potrieb, teda pri jedení, pití a odpočinku. Podrobujem sa im ako odsúdenec rozsudku, lebo viem, že Boh to tak chce.

Zdá sa mi, že čas splašene letí a nikdy ho nemám toľko, aby som sa mohol modliť tak dlho, ako by som si priaľ. Mám veľmi rád dobré čítanie, ale čítam veľmi málo, jednak preto, lebo mi v tom bráni moje chatrné zdravie, ale aj preto, lebo keď otvorím knihu, po pár stranách pociťím takú vnútornú sústredenosť, že z čítania sa zaraz stáva modlitba.

Odkedy vo mne Pán robí tieto veci, sa v porovnaní so svojím minulým stavom cítim zmenený na nepoznanie.

Pondelok, 15. september 2025

Presvätá Bohorodička Spolutrpiteľka. Svätý veľkomučeník Nikika

15:30 Svätá liturgia (Bžany, *sl.*): * Mária, Ján

16:45 Svätá liturgia (Kručov, *sl.*): * Peter (narodeniny)

18:00 Svätá liturgia (Lomné, *sl.*): * Ivor (narodeniny)

Menl. časti: *sl.* s. 244

ap. zač. 202 evanj. Mk zač. 21

Utorok, 16. september 2025

Svätá všechválna veľkomučenica Eufémia

18:00 Sv. liturgia (Lomné, *sl.*): † Terézia, Juraj a ostatní z rodiny Čechkovej

Menl. časti: *sl.* s. 241

ap. zač. 204 evanj. Mk zač. 22

Streda, 17. september 2025

Svätá mučenica Sofia a jej tri dcéry Viera, Nádej a Láska

16:45 Svätá liturgia (Kručov, *sl.*): † Michal, Anna

18:00 Svätá liturgia (Lomné, *sl.*): * Teodor (ochrana P.M.); *Moleben Gojdič*

Menl. časti: *sl.* s. 241

ap. zač. 207 evanj. Mk zač. 23

Štvrtok, 18. september 2025

Prepodobný otec Eumenios Divotvorca

16:45 Sv. liturgia (Bžany, *sl.*): * na úmysel darcu

18:00 Sv. liturgia (Lomné, *sl.*): † Anna (Štefaníková, týždenná) s panach.

Menl. časti: *sl.* s. 241 (116)

ap. zač. 208 evanj. Mk zač. 25

Piatok, 19. september 2025

Svätí mučeníci Trofim, Sabbatios a Dorymedont

16:45 Sv. lit. (Bžany, *sl.*): † o. Andrej (Dujčák), o. Valér (Čonka); *Sv. Jozef*

18:00 Svätá liturgia (Lomné, *sl.*): † o. Peter (Šturák); *Svätý Jozef*

Menl. časti: *sl.* s. 241

ap. zač. 210 evanj. Mk zač. 26

Sobota, 20. september 2025

Sobota po Povýšení. Svätý veľkomučeník Eustatios a spoločníci. Svätí mučeníci a vyznávači veľký knieža Michal a jeho bojar Teodor

08:00 Svätá liturgia (Lomné, *sl.*): * na úmysel darcu ABÚ

17:30 Svätá liturgia (Valkov, *sl.*):

Menl. časti: *sl.* s. 241

ap. zač. 132 evanj. Mt zač. 97

Nedeľa, 21. september 2025

15. nedeľa po Päťdesiatnici. Zakončenie Povýšenia Kríža.

Svätý apoštol Kodrat z Magnézie. Hlas 6.

08:00 Svätá liturgia (Kručov, stsl.): * Monika, Martin (manželstvo)

09:30 Svätá liturgia (Bžany, stsl.): * Slavomír

11:00 Svätá liturgia (Lomné, stsl.): * za všetkých veriacich

Menl. časti: stsl. s. 104,257

ap. zač. 176

evanj. Mt zač. 92

Paterik je zbierka s výrokmi alebo krátkymi príbehmi, ktoré hovorili svätí starci svojim poslúšnikom, teda mníchom, ktorí sa im podriadili

26. Istý brat sa spýtal starca: „Ak zbadám brata, o ktorom som počul niečo zlé, nedokážem ho voviesť do svojej kémie. Ale ak vidím dobrého brata, prijímam ho rád.“ Starec mu odpovedal: „Ako robíš dobrému bratovi malé dobro, tak máš dvojnásobne viac urobiť pre druhého brata, lebo je chorý.“

27. Starec povedal: „Nikdy som si neželal nič, čo by bolo užitočné pre mňa, ale ublížilo by to bratovi v nádeji, že záležitosti môjho brata sú vecou mojej vlastnej plodnosti.“

28. Istý brat slúžil chorému otcovi. Stalo sa, že jeho telo sa začalo rozkladať a vylučovať mŕtvolný sliz. Brat začul v sebe pokušenie: „Uteč odiaľ, lebo nedokážeš zniesť tento smrad.“ Ale brat zobral hlinenú nádobu, pozbieral do nej sliz chorého a keď bol smädny, pil z nej. Vtedy sa v ňom ozvalo: „Ak už nechceš ujsť, aspoň nepi z tejto smradľavej nádoby.“ Ale brat sa posilňoval a namáhal, pil pomyje a slúžil starcovi. A Boh, ktorý videl námahu brata, premenil pomyje na čistú vodu a starca uzdravil.

29. Brat sa pýtal starca: „Ako môže človek získať dar lásky k Bohu?“ Počul odpoveď: „Kto vidí brata v hriechu a bude zaňho volať k Bohu, pochopí, ako má milovať Boha“.

30. Istý starec povedal: „Získajme najdôležitejšie dobro – lásku. Ničím nie je pôst, nič neznamenajú bdenia, námahy, ak niet lásky, lebo je napísané: Boh je láska.“ (1 Jn 4, 8)

31. A ďalej hovoril: „Otcovia rozprávali, že diabol môže napodobniť všetko; pôst, lebo nikdy neje, bdenie, lebo nikdy nespí, ale nemôže napodobniť lásku a pokoru. Nech teda pre nás bude veľkým úspechom mať v sebe lásku a nenávidieť pýchu, kvôli ktorej bol diabol zvrhnutý z neba.“

32. Abba Nikita rozprával o dvoch bratoch, ktorí sa stretli s túžbou žiť spolu. Jeden z nich si povedal: „Spravím všetko, po čom zatúži môj brat“. Podobne rozmýšľal aj druhý: „Budem plniť všetky želania svojho brata.“ A žili dlho vo veľkej láske. Ale keď diabol zbadal túto ich veľkú lásku, nemohol to strpieť. Prišiel k nim a v snahe rozdeliť ich sa ukázal jednému ako holubica a druhému ako vrana. Vtedy jeden z bratov hovorí: „Vidíš toho holuba?“ Ale druhý na to: „To je vrana.“ A začali sa obaja hádať, každý hovoril svoje, až sa pobili do krvi

a na radosť diabla sa rozišli. O tri dni sa však spamätali, uložili si pokánie a začali opäť žiť spolu. Každý z nich vyznal, že sa opäť rozhoduje plniť želania toho druhého. Pochopili taktiku nepriateľa a až do smrti žili v plnom pokoji.

Z kníhy vtipov: J. Luscoň a J. Kováčik: Vie Pán Boh o tom že existuje?

☺ Pavol stretne priateľa. „Človeče, vyzeráš skvelo. Vidno, že si ženatý. Čistá košeľa, vyžehlené nohavice... „Veď hej,“ vzdychne si priateľ, „to bolo prvé, čo ma žena po svadbe naučila.“

☺ „Prečo držiš sliepku za krk?“ „Varím podľa kuchárskej knihy, kde sa opíše: Sliepku polhodinu dusíme.“

OZNAMY

- V pondelok oslavujeme **Presvätú Bohorodičku Spolutrpiteľku resp. Sedembolestnú Pannu Máriu**.
- V stredu po svätej liturgii (Lomné) sa pomodlíme **Moleben k blahoslavenému biskupovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi**.
- V piatok po svätej liturgii bude **Krátka pobožnosť k svätému Jozefovi**.
- Budúcu nedeľu po svätých liturgiách bude **zbierka na Katechizácie a katolícke školy** – účelom zbierky je pokryť nevyhnutné prevádzkové náklady a aktivity školského úradu, katechetického úradu a oblastných katechetických stredísk Prešovskej archieparchie, ako aj finančne pomáhať cirkevným školám pri zaisťovaní náboženskej a mravnej výchovy detí a mládeže. Vopred všetkým Pán Boh zaplať.
- Odjazd autobusu do **Máriapocse**: 05:15 hod. Bukovce, 05:20 Chotča, 05:25 Stropkov (Tesco), 05:40 Lomné (zastávka na hlavnej ceste) a Kručov. Pútnici si môžu zobrať so sebou aj **rozkladacie stoličky**, ak majú a potrebujú. Pred hlavným oltárom bude miesto na lavičkách pre cca. 400 pútnikov. Ostatní sa rozptýlia po areáli. **Po liturgii bude veriacim vyhlásené, ako treba ísť na obed**: Prosíme, aby ste na obedy išli spolu, v nahlásených skupinách. Na recepcii zodpovedná osoba zaplatí poplatok a pútnici dostanú lístky. Jedlo sa bude môcť konzumovať kdekoľvek v areáli. Cena obeda je 5,- €. Cestovné cca 21,- €.
- „Drahí bratia a sestry. Dnes, keď si pripomíname 4. výročie slávania sv. liturgie v blahej pamäti pápežom Františkom v Prešove, vás chceme opäť pozvať v tomto Jubilejnom roku 2025 už k dlhšie pripravovanému spoločnému **putovaniu do Večného mesta - Ríma**. Hlavným programom púte je Eucharistické slávenie s pápežom Levom XIV. a návšteva všetkých štyroch pápežských bazilik. Zároveň chceme poprosiť všetkých pútnikov, ktorí putujú individuálne, aby sa zaregistrovali na webstránke www.jubilejnaput.grkatke.sk najneskôr do 20.10.2025. Tešíme sa na spoločné putovanie.“
- **Upratovanie v chráme v Lomnom** má na zodpovednosť rodina Litvínová. Tým, čo upratovali srdečne Pán Boh zaplať a tým, čo nastupujú prajeme veľa síl.

Gréckokatolícka cirkev, Farnosť svätého archanjela Michala

Lomné 95, 090 33 Turany nad Ondavou, tel.: 054/749 12 55; 0905 507 681

o. Peter Olšavský, email: gkfu.lomne@gmail.com web: www.lomne.sk/cirkev

POZVÁNKA NA ODPUSTOVÚ SLÁVNOSŤ

Srdečne pozývame všetkých veriacich
na odpustovú slávnosť
v Chráme Ochrany Presvätej
Bohorodičky vo **Valkove**,
dňa **28. septembra 2025**,
so začiatkom o **11:00 hod.**

Slávnostnú svätú liturgiu bude sláviť
o. Marek Kolesár,
farár v Dlhom Klčove.

Po svätej liturgii bude myrovanie,
panachýda a sprievod okolo chrámu.
Tešíme sa na spoločenstvo s Vami.

8. Poslušnosť

Ó, Mária, Matka poslušnosti, ako nebeská Matka vlož do môjho srdca srdce svoje spolu s tichým a pokorným srdcom svojho Syna, ktorý sa zriekol seba samého, aby bol poslušný nebeskému Otcovi. Amen.

9. Stálosť

Ó, Mária, Matka stálosti, prosím o stálosť srdca a mysle, aby som každý deň niesol svoj kríž pozdĺž Kalvárie a na vrch Tábor.

10. Čistota

Ó, Mária, vždy Panna, daruj mi čisté srdce plné nežnosti a opravdivej lásky ku všetkým stvoreniam. Amen.

11. Dôvera

Ó, Mária, Matka dôvery, oslobod' ma od strachu a smútku a nahrad' ich pokojom, radosťou a nádejou, aby moja dôvera v Boha otvorila cestu pre Jeho zázraky. Amen.

12. Milosrdenstvo

Ó, Mária, Matka milosrdenstva, ukrývam svoj život pod tvoj plášť, urob ma nástrojom pokoja, odpustenia a milosrdenstva. Amen.

Záverečná modlitba

Opakujte po mne slová nasledujúcej modlitby:

Bože, žehnaj naše spoločenstvo,
aby náš život bol tebe na slávu, nám
na radosť a svetu na ošoh.

AMEN.

**Nech nás žehná všemohúci Boh,
Otec i Syn i Duch svätý. AMEN.**

pápežské
misijné
diela

Panna Mária – Matka ticha

TICHO, PROSÍM, HOVORÍ TICHO

Ticho živí modlitbu a našu svätosť.
Umožňuje nám počúvať Boha a žiť
s Bohom. Na ceste k tichu nám môže
pomôcť Panna Mária. Čas modlitby v nás
obnoví milosti ticha a pokoja. Prosme našu
Matku, aby vniesla do nášho života ticho.
Hľadať radosť v tichu je vzácny dar.

Je tu aj náročnejšia forma ticha.

1. Byť ticho vtedy, keď pociťujeme hnev.
2. Byť ticho vtedy, keď by sme radi hovorili o chybách iných.
3. Byť ticho vtedy, keď nám oponujú a odporujú.

Ikona Panny Márie, Matky Ticha

Mária, ktorá si kladie ukazovák na ústa, vyzýva predovšetkým k tomu, aby sme iných neohovárali a aby sme každému prejavovali citlivosť a lásku. Ikonu zhotovila rehoľná sestra z najväčšieho benediktínskeho kláštora Mater Ecclesiae, ktorý sa nachádza na malom ostrove San Giulio na jazere Orta (Taliansko). Sestru o to požiadal kapucínsky kňaz brat Emiliano, ktorý sa venuje privádzaniu ľudí k duchovnému tichu. Ikona je umiestnená v kapucínskom kláštore v talianskom meste Penne. Jej kópia bola v roku 2015 darovaná pápežovi Františkovi. Ikona oslovila pápeža natoľko, že ju necháva zavesiť vedľa hlavného vchodu do Apoštolského paláca, ktorým prechádza každý, kto ho chce navštíviť. O rok neskôr pápež požehnáva pôvodnú ikonu Panny Márie, Matky ticha, a na zadnú stranu dáva napísať zlatým perom: „Neublížuj nikomu svojimi ústami“.

V tichu sa rodia pravdivé slová.

Duchovnosť ticha sa dá najlepšie zhrnúť s pomocou „jedného veľmi múdreho dievčaťa“, ktoré sa príznačne nazýva Sofia a ktoré povedalo svojej matke: „Ak nás Panna Mária žiada, aby sme boli ticho, je to preto, že nám jej Syn chce niečo povedať.“

**Nech nám Panna Mária Tichá pripomenie, kam skutočne patríme:
nechať sa prijať Bohom v modlitbe ako dieťa.**

Októbrová pobožnosť DOMA – postup stretnutia

(Na stole zažneme sviečku, text číta pomaly vedúci skupinky.)

Aj v dnešný deň sa chceme stretnúť s naším Pánom a s jeho Matkou Máriou, Matkou Ticha - začnime: **V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. AMEN.**

Pane, táto zažatá svieca nech je znamením svetla, ktoré nám dávaš v našich rozhodnutiach a ťažkostiach. Ježišu, Ty si svetlom pre náš život.

Modlime sa za naše Slovensko a za misijné krajiny sveta, ktoré podporujeme prostredníctvom Pápežských misijných diel. Modlime sa za naše deti, vnukov a ich rodiny.

Mária, daj nám porozumieť Slovu Tvojho Syna a prichádzať k Nemu s láskou pre spásu našej duše.

Chceme milovať ticho, aby sme sa vyhli ohováraníu, nenávisti a hriechu, a v mlčaní mohli svedčiť o našej viere.

Chceme Ťi obetovať ticho, v ktorom žijeme, aby sme Ťa všetci mohli volať Matka a aby sme boli pravými bratmi a sestrami ako Tvoje deti.

Prosíme Ťa, prednes našu prosbu svojmu nebeskému Synovi v hodine našej smrti, aby sme vám vo večnosti mohli zaspievať na slávu.

*Ó, Mária, Matka Ticha,
daj, nech v mojom srdci ustavične znie táto modlitba:
"Nestrachuj sa, veď si moje dieťa a nebeský Otec ťa miluje."*

Teraz sa pomodlime modlitbu svätého ruženca, prípadne jeden jeho desiatok.

Na úmysel Svätého Otca: Otče náš, Zdravas Mária, Sláva Otcu.

Živ, Bože, Otca Svätého – námestníka Kristovho.

Modlitby za 12 čností ticha

Po jednotlivých prosbách zvolajme: Amen.

1. Ticho

Ó, Mária, Matka ticha, prosím ťa o dar vnútorného stíšenia sa, aby som mohol načúvať Božiemu hlasu v mojom vnútri. Amen.

2. Počúvanie

Ó, Mária, Matka, ktorá počúvaš, daj mi vieru počúvať a uskutočňovať slovo utrpenia a svetla tvojho Syna Ježiša. Amen.

3. Pokora

Ó, Mária, Matka pokory, je vo mne kúsok neba i zeme, daj mi milosť byť láskavým k mojim blíznym a pokorným pred Bohom. Amen.

4. Radosť

Ó, Mária, Matka radosti, daj, aby moja duša velebila zázraky Božej lásky. Amen.

5. Pozornosť

Ó, Mária, ktorá si bola pozorná voči Božiemu synovi, udeľ mi tú milosť, aby som bol aj ja pozorný voči Bohu a voči bratom a sestrám, ktorí ma obklopujú. Amen.

6. Čakanie

Ó, Mária, Matka čakania, nauč ma očakávať Boha s trpezlivosťou a vytrvalosťou, aby som plnil iba Božiu vôľu. Amen.

7. Vyváženosť

Ó, Mária, Matka vyváženosti, daj, aby som našiel správnu rovnováhu medzi mlčaním a hovorením, prácou a oddychom, modlitbou a apoštolátom. Amen.

Urobil som vodou znak kríža na manželkinom brušku, ktoré mu bolo na pár dní a týždňov domovom a zároveň poslednou kolískou a povedal som: „Jakub Ján, ja ťa krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“ Pozrel som na deti. Ďalej sa veselo hrali vo vode potoka. „Stretneme sa v nebi, synček,“ Odvtedy naše ratolesti kreslia našu rodinu s tromi synmi a tromi dcérami. Juditka Alžbetka mu prikresľuje krídla ako anjelovi a nad hlavu dáva gloriolu ako symbol svätosti (zo slova glória, ktoré znamená sláva), lebo je a bude oslávený v nebi. Neprikazovali sme jej to, kreslí ju tam z Ducha Svätého sama. Keď o Jakubovi hovorím s deťmi, pýtam sa ich: „Tešíte sa na brata? Ste radi, že sa s ním stretneme v nebi?“ Tešia sa veľmi. Vypočítavajú, koľko by mal rokov, aký by bol vysoký. Keď počujú niekde meno Jakub, pýtajú sa ma: „Mohol náš brat vyzerat' takto?“ „Áno, mohol,“ pritakávam. „Ale jeho oslávené telo bude oveľa krajšie, ako mal tu na zemi.“ Na svojho brata sa skutočne všetci veľmi tešia.

Život človeka sa začína počatím, nie narodením, ako nás chce presvedčiť tento svet. Vtedy, keď Pán stvorí novú dušu. Nedajme sa oklamať, že počas tých deviatich mesiacov si človek (či už matka, otec či pôrodník) môže s nemluvňat'om robiť, čo chce. Nie, už je Božím dieťaťom, ktoré má svoje práva. Predovšetkým právo na život a lásku. Dnešný svet dáva deťom rôzne práva, ako to, že toto základné neuznáva? Rodič, ak lásku a život zachováš, stretneš sa so svojim dieťaťom v nebi! Bud' hodný kráľovského daru a toho úžasného pozvania!

LÁSKA JE NAD VŠETKÝM

Patrila k vymierajúcej židovskej komunite nášho mesta. Obe jeho synagógy barbarsky zrovnali so zemou komunisti, ktorí si vo svojej spupnosti mysleli, že dokážu zničiť tú odvekú túžbu duše po zjednotení so svojim Stvoriteľom. Devastovali chrámy - miesta modlitby a chceli aj vieru ľudí v srdci. To sa im však na rozdiel od stavieb nepodarilo, lebo to nebolo možné.

Prozreteľnosť nás s pani Karšayovou dala dokopy na pošte. Práve posielala synovi list do Kanady; emigroval v roku 1968. Zoznámil som sa potom aj s ním. Zaujímavý chlapík, mal umelecké sklony. Z krajiny javorových listov mi poslal svoju zbierku básní. Ženu mal z Hong-Kongu. Utekla pred novými červenými pánmi jej domoviny (Británia mala zmluvu s Čínou, že po sto rokoch spravovania jej vráti kolóniu) do

severnej Ameriky. Tam sa spoznali. Neskôr ma spolu navštívili. Do akých rôznych kútov sveta zavial osud potomkov Abraháma zo Slovenska!

Po obrátení v roku 1996 ma fascinovalo objavovanie židovských koreňov našej viery (pozri aj knihu Sviatky Boha 1 o židovských pútnických sviatkoch a ich zavŕšení v kresťanstve, ktorá z toho vzišla). Počas štúdia teológie ma odhliadnuc od iných úžasných tém osobitne priťahoval predmet učiteľa Antona „Starý zákon“. Dokonca som sa dal - popri svojich nemalých povinnostiach - na štúdium hebrejčiny (a gréčtiny). To staroveké písmo ma lákalo: jeho symbolika, mnohoznačnosť, bohatstvo významov a vyjadrení. Jeho poetika.

Cez Starý zákon na mňa dýchali stáročia bojovo zachovanie pravej viery; zápasu Boha o svoj ľud, aby mohol v Synovi založiť svoju Cirkev, vyviesť nás z Egypta našich hriechov a otroctiev duše a voviesť nás do slobody Božích detí, do bezpečia nebeskej Domoviny, kam patrime. Teda do zasnúbenej zeme, do nového Jeruzalema. To všetko pomocou Mesiáša, Pomazaného, Krista, ktorý dokázal Dielo spásy dotiahnuť do konca v svojej žrtve Celopalú. Vzdajme mu chválu a úctu.

Skutočne ma nadchýnalo toto štúdium histórie zápasu Otca o naše duše, príprava príchodu jeho Syna v tele zo židovskej panny (parthénos, gr.) z kráľovského rodu Dávida, všetky tie postavy Starej zmluvy, ktoré boli predobrazom Krista (napríklad obdivuhodný Jozef Egyptský) a Matky, ktorá sa mala stať skutočnou Archou božieho Slova a darovala na konci decembra svetú Svetlo práve na Chanuku (Sviatok svetiel - viac o tom v knihe Sviatky Pána 2). Preto my teraz môžeme mať Vianoce narodenia Záchrancu.

Len nedávno dostal jeden môj brat (Róbert) v modlitbe slovo od Pána, ktoré ma vtedy prekvapilo: „Tvoja láska k môjmu milovanému Izraelu má základ nielen duchovný, ale aj pokrvný.“ On sám mal z toho veľkú radosť; potom čakal týždeň, či mu to Duch Svätý zopakuje. Aby vylúčil, že je to z neho. Stalo sa. Tak mi to odovzdal, ako hovoril, „aby mu to Pán nemal za zlé, že mi to nepovedal, keď bude dávať pred ním odpočet (zo svojho života).“

Hoci som si rozbor DNA ešte robiť nedával, fascinuje ma vedomie možnej príslušnosti k vyvolenému Božiemu ľudu (analýzou DNA sa dá dokonca presne zistiť, z ktorého z dvanástich kmeňov Izraela človek pochádza).

(pokračovanie nabudúce)